

IZVJEŠTAJ

**o učešću delegacije Crne Gore
predvođene potpredsjednikom Vlade za ekonomsku politiku i ministrom
ekonomskog razvoja g. Nikom Gjeloshajem
na Drugom ekonomskom dijalogu
između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država
u Vašingtonu, 21-23. oktobra 2024. godine**

Potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i ministar ekonomskog razvoja g. Nik Gjeloshaj predvodio je delegaciju Crne Gore na **Drugom ekonomskom dijalogu između Crne Gore i Sjedinjenih Američkih Država**, koji je održan u Vašingtonu, 21-23. oktobra 2024. godine. U sastavu delegacije bili su: ministar energetike **Saša Mujović**, ministar pomorstva **Filip Radulović**, ministar javne uprave **Marash Dukaj**, ministar rudarstva, nafte i gasa **Admir Šahmanović**, **Nina Vukotić**, savjetnica za investicije iz Kabineta predsjednika Vlade, **Ivona Savićević**, generalna direktorica za međunarodnu saradnju, EU integracije i implementaciju EU fondova u Ministarstvu ekonomskog razvoja, **Vesna Brajović** v.d. sekretarke Ministarstva energetike, **Dušan Polović**, generalni direktor za digitalizaciju i sajber bezbjednost u Ministarstvu javne uprave, **Zorana Sekulić**, generalna direktorica za naftu i gas u Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa, **Nemanja Laković**, izvršni direktor Rudnika uglja Plevlja, **Ljubiša Đurković**, tehnički direktor Elektroprivrede Crne Gore, **Ilija Pješčić**, direktor Luke Bar. U pratnji delegacije bili su: ambasador Crne Gore u Sjedinjenim Američkim Državama **Jovan Mirković**, ministar savjetnik, **Linda Camaj** i prvi savjetnik, **Dragiša Dragnić** u Ambasadi Crne Gore u Vašingtonu.

Centralni događaj predstavnika dvije države održan je u ponedjeljak 21. oktobra u zgradi Ministarstva vanjskih poslova SAD (Stejt Departmenta). Tom prilikom uvodno izlaganje imali su potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i ministar ekonomskog razvoja Nik Gjeloshaj i Hose V. Fernandez, podsekretar za ekonomski rast, energetiku i životnu sredinu, kada je **potpisan Memorandum o ekonomskoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade SAD-a**. Potpisivanju Memoranduma prisustvovala je i ambasadorica Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori Džudi Rajzing Rajnke, ambasador Crne Gore u Sjedinjenim Američkim Državama Jovan Mirković, visoki članovi američke administracije, kao i članovi crnogorske delegacije.

Potpredsjednik Gjeloshaj ukazao da su Sjedinjene Američke Države i Crna Gora prijateljske države, a ekonomski dijalog potvrđuje konstruktivnog ekonomskog partnerstva, pri čemu je Memorandum jedan od ključnih rezultata dugogodišnjeg zajedničkog djelovanja. Podsekretar Fernandez je poručio da Memorandum o razumijevanju ima za cilj jačanje saradnje između Sjedinjenih Američkih Država i Crne Gore, proširenje bilateralne trgovine i ulaganja i podršku regionalnoj ekonomiji, koja će koristiti američkim i crnogorskim radnicima i preduzećima.

Takođe su tokom susreta razmijenjena su mišljenja o saradnji u oblasti bezbjednosti investicija i rješavanju netržišnih politika i praksi. Potpredsjednik Gjeloshaj je iskoristio priliku da ohrabri američke kompanije da prepoznaju Crnu Goru kao sigurnu investicionu destinaciju, koja uz jasnu ekonomsku predvidljivost i prepoznatljivo investiciono okruženje, sprovodi posvećenu borbu protiv korupcije, doprinoseći stvaranju sigurnog ambijenta za američke investitore kojih u Crnoj Gori ima preko 240 u brojnim sektorima.

Poslije potpisivanja Memoranduma o razumijevanju, Ekonomski dijalog predstavnika američke i crnogorske vlade nastavljen je na nivou radnih grupa, u kojima su učestvovali zvaničnici crnogorske vlade i eksperti ministarstava trgovine i energetike, Agencije za međunarodni razvoj, EXIM (Export-Import) banke SAD.

Prva radna grupa je za temu imala trgovinu, investicije, ekonomski razvoj i infrastrukturu. Diskusiji su prisustvovali Ejmi Holman v.d. pomoćnice državnog sekretara u Kancelariji za ekonomska pitanja i biznis, ppv Gjeloshaj, ministar Radulović, ministar Mujović, ministar Šahmanović i ambasador Mirković sa saradnicima.

Tokom Drugog ekonomskog dijaloga predstavljena je inicijativa „Blue Dot Network“, koji se implementira u saradnji s Organizacijom za ekonomski razvoj i saradnju (OECD) kako bi se dobili certifikati za projekte koji time stiču potvrdu da su održivi, transparentni i ekonomski održivi. Blue Dot mreža lansirana je u Parizu i da Crna Gora je pozvana da se pridruži ovoj inicijativi. Crna Gora se već obratili dopisom u vezi članstva u Blue Dot mreži.

Druga radna grupa tretirala je pitanja energetske bezbjednosti i dekarbonizacije. U diskusiji su učestvovali viši zamjenik pomoćnika administratora USAID-a Džejms Houp, specijalista za međunarodne odnose u Ministarstva za energiju Piter Đanino, Tomas Skip Mark i Nejt Bredli iz Ministarstva za trgovinu, Aron Švobel i Pol Fefer iz Ministarstva vanjskih poslova SAD, ministar Mujović i ministar Šahmanović. Razmotrena su dosadašnja postignuća u odnosu na tranziciju Rudnika uglja u Plevljima, „markiranja“ goriva, USAID plana o transmisiji mreže, modernizacije električne mreže, kao i procedure nabavki, UGTR solarnih projekata, enerfleks LNG projekata.

Treća radna grupa tretirala je pitanja tehnologije, sajbera, inovacije i digitalizaciju. S američke strane učestvovala je zamjenica pomoćnice državnog sekretara Lizil Franc, Kamil de Valer, iz Biroa za sajberspejs i digitalnu politiku, predstavnici Exim banke i USAID, kao i ministar Dukaj i Dušan Polović, generalni direktor za digitalizaciju i sajber bezbjednost u Ministarstvu javne uprave. Tretirana su pitanja IVLP sajber savjetnika, USAID platforme za učenje, kao i značaj sajber bezbjedonosne agencije i procedure nabavki.

Tokom prvog dana Drugog ekonomskog dijaloga organizovani su susreti sa Poslovnim savjetom za međunarodno razumijevanje BCIU (Business Council for International Understanding), gdje su učestvovali predstavnici američke biznis zajednice.

Drugi dan posjete obilježili su sastanci u Ministarstvu trgovine, USAID-u, kao i Ministarstvu vanjskih poslova SAD.

U Ministarstvu trgovine upriličen je sastanak sa zamjenikom pomoćnika sekretara De Falkom, tokom kojeg su razmatrani modaliteti saradnje izmedju CG i SAD.

Viši zamjenik pomoćnika administratora USAID-a Džim Houp je sa saradnicima je upoznao crnogorsku delegaciju sa lansiranjem programa „Accelerate“ koji je započet u avgustu 2024. godine. Kancelarija se nalazi u Skoplju, a radi se o petogodišnjoj aktivnosti. Program ima za cilj pružanje podrške olakšavanju trgovine.

U Ministarstvu vanjskih poslova SAD održan sastanak sa zamjenikom pomoćnika državnog sekretara Rolandom De Marselusom, tokom kojeg se crnogorska delegacija detaljnije upozna sa značaj BLUE DOT mreže i prednosti koje dolaze članstvom. Nakon toga je održan sastanak i sa Kimberli Herington pomoćnicom državnog sekretara za energetiku i prirodne resurse, a razgovarano je o pravednoj energetskej tranziciji i specifičnim izazovima CG u ovom procesu. Na sastanku je naglašena posvećenost ispunavanju zahtjeva EU u vezi sa smanjenjem upotrebe uglja.

Potpredsjednik Gjeloshaj je sa saradnicima učestvovao na posebnom sastanku sa v.d. zamjenicom pomoćnika državnog sekretara za bezbjedonosna i politička pitanja Lorom Kresi vezano za ulaganje SAD-a u odbrambenu industriju u CG.

Ministar Dukaj je imao odvojeni sastanak u Stejt Departmentu sa Kamil De Volder i Leom Herši u vezi pitanja koja se odnose na sajber bezbjednost i saradnju.

Ministar Radulović se na odvojenom sastanku u Stejt Departmentu u Birou za politiku transporta sreo sa Megan Walklet – Taj v.d. zamjenicom pomoćnika državnog sekretara.

Tom prilikom razgovarano je o postojećem stanju u lučkom prevozu i mogućnostima saradnje, kao i strateškim lučkim inicijativama.

Trećeg dana Ekonomskog dijaloga potpredsjednik Gjeloshaj je održao sastanak sa predstavnicima Bektela.

Nakon toga je održan sastanak sa ACEBA-om, Američko Centralno evropsko biznis udruženjem neprofitnog karaktera koje za cilj ima kreiranje platforme za dijalog između američkih korporativnih izvršilaca i vladinih lidera iz 21 Centralno evropske države. Sastanku su prisustvovali Daglas de Visocki, potpredsjednik Acebe, Džastin Siberel, iz Bektela, Endru Donafario i Šon Ramp, iz kompanije Regulus Global, dok su onlajn bili Angeles Čavez, AC škola za strane jezike, Marc Moreli, S2 Global i Veljko Marković, Palo Alto Networks. U razgovoru su razmotreni mogući načini saradnje, od energetike do lučkog transporta, turizma i digitalizacije.

U Ministarstvu energetike (Department of Energy) održan je sastanak sa Isabel Munilla zamjenicom pomoćnika sekretara za razvoj tržišta, klimu i multilateralni angažman u okviru Kancelarije za međunarodnu saradnju u Ministarstvu energetike. Naglašena je važnost podrške u smanjenju zavisnosti od fosilnih goriva i prelasku na održive energetske sisteme, što će poboljšati konkurentnost i stabilnost CG.

Trećeg dana, ministar Dukaj i Dušan Polović, generalni direktor za digitalizaciju i sajber bezbjednost imali su odvojeni sastanak sa predstavnicima IBM projektnog tima na kojem su razmatrani mehanizmi dalje saradnje i učešće Crne Gore na predmetnom projektu. Dogovoreni su dalji sastanci tokom novembra u Crnoj Gori.

Ocjena posjete:

Održavanjem Drugog ekonomskog dijaloga i potpisivanjem Memoranduma kojim su se obje strane obavezale na produbljivanje dalje ekonomske saradnje i unaprijeđenje investicionog ambijenta u Crnoj Gori, potvrđeni su napor za jačanje ekonomskih odnosa SAD-a i Crne Gore, što će biti od koristi građanima obje države. Memorandum ima za cilj jačanje saradnje, proširenje bilateralne trgovine i ulaganja i podršku regionalnoj ekonomiji koja će koristiti američkim i crnogorskim radnicima i preduzećima. Naime, tokom trodnevnog Dijaloga razmatreni su zajednički pristupi unapređenju stranih investicija i obuci u oblasti trgovinskog prava, energetske infrastrukturu, nabavku tehnologije od pouzdanih dobavljača, kao i kontinuiranu saradnju u oblasti sajber bezbednosti.

Važno je istaći da ovo predstavlja novu fazu u odnosima između CG i SAD, period jačanja ekonomskih veza i saradnje, koja će doprijeti ukupnom razvoju i boljem standardu. Ovo

je bila prilika da se kroz lične kontakte i posjete institucijama stekne uvid u sistem i način rada u SAD i prenesu naša interesovanja radi dalje konkretizacije projekata od međusobnog interesa.

Posjeta se može ocjeniti uspješnom uz veliki broj pokrenutih inicijativa, koje je potrebno dalje pratiti sa američkim partnerima i raditi na njihovoj realizaciji.

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]